

Remissvar

Jernkontorets diarienum: 1922

Stockholm 31 oktober 2022

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se
m.miljoprovningsenheten@regeringskansliet.se

Yttrande över Remiss av SOU 2022:33 - Om prövning och omprövning - en del av den gröna omställningen

Sammanfattning

I nuläget snabb klimatomställning så är behoven större än någonsin att få till mer effektiva och förutsebara regler för miljötillstånd inklusive en fungerande tillämpning. Samtidigt är det inte möjligt att i närtid uppnå ett helt reformerat miljötillståndssystem. Därför välkomnar Jernkontoret uppdraget som utredningen fått, nämligen att åstadkomma snabbare och enklare prövningsprocesser samtidigt som miljöskyddet bibehålls.

Det är mycket angeläget att gå vidare med vissa förslag som tagits fram i utredningen, och att dessa genomförs.

Jernkontoret anser att en grundförutsättning för en uthållig samhällsutveckling som inbegriper den pågående omställningen, är att helhetssynen i miljölagstiftningen inte går förlorad. Samtidigt bör själva miljöprövningsprocessen fokusera på att bedöma den lokala miljöpåverkan från verksamheter och sätta rimliga villkor. Det skulle möjliggöra en mera effektiv miljöprövning där de frågor som omfattas av prövningen renodlas och handlar om den lokala omgivningspåverkan som en verksamhetsutövare står för. Övriga frågor, anser Jernkontoret, hanteras bäst genom tillsyn; här finns också ett stort handlingsutrymme för att inkludera miljö- och energifrågor i tillsynen, vilket Jernkontoret ger exempel på för stålindustrin.

Jernkontoret anser det mycket positivt med förslagen att *inte* införa obligatoriska tidsbegränsade tillstånd samt att *inte* införa snabbspår för gröna/klimat-projekt (tilläggsdirektivet). Dessa ställningstaganden behöver i nästa steg säkras i propositionen.

Jernkontoret välkomnar starkt förslagen i 4 kapitlet som handlar om att ändringstillstånd blir huvudregel.

Kapitel 4 - ändringstillstånd blir huvudregel och det finns möjlighet att ändra villkor

Jernkontoret anser att förslaget är bland det viktigaste förslagen i utredningen att genomföra då det kan göra betydande skillnad i prövningens omfattning, och därmed leda till en tidseffektivisering. Företagen vill i många fall inte gå igenom en hel omprövningsprocess givet nuvarande förutsättningar. Ett företagsbeslut om att finansiera och verkställa en miljöförbättrande åtgärd beror idag i hög grad på om det finns "risk" för att åtgärden kräver en omprövning. I så fall kan det väga mot beslutet. Att ändringstillstånd blir huvudregel innebär sålunda att företagen får möjlighet att öka både investeringar och miljöförbättrande åtgärder. Jernkontoret vill understryka att förslaget måste få fullt genomslag i implementering och tillämpning för att det ska bli bättre. En annan nödvändig förutsättning är att gränsen mellan tillstånds- och anmälningsplikt förtydligas.

Utredningen föreslår i kapitel 4.1.3 att begreppet "betydande miljöpåverkan" ska användas vid bedömning av omgivningspåverkan. Jernkontoret anser att det är positivt då det skapar tydlighet i vad en prövningsprocess ska omfatta, nämligen den lokala miljöpåverkan. Det innebär en betydande förbättring.

Kapitel 5 - omprövning för moderna miljövillkor

Ambitionen att inte ha miljövillkor äldre än 40 år är rimligt för att i praktiken industrin ska fungera under miljömässigt säkra förhållanden. Det finns dock ett förslag på löpande översyn av miljötillstånd och villkor av tillsynsmyndigheten vart tionde år. Jernkontoret anser att detta kan innebära att för mycket resurser läggs på omprövning. Utöver det kan den 10-åriga översynen utgöra en administrativ börda och det kan leda, exempelvis, till en stoppregel i och med icke-försämrings-principen för vatten (Vattendirektivet). För att utfallet ska bli rimligt krävs att Vattenmyndigheterna och länsstyrelserna i övrigt sätter rimliga normer i vattenförvaltningen. En generell synpunkt på förslaget om löpande översyn är att från ett företags perspektiv så finns i dagsläget redan, vad gäller kontroll från tillsynsmyndigheten, 8-årscykeln för BREF, årligt upprättande av miljörapporter, tillsynsmöten, med mera. Att dessutom ha en sk löpande översyn blir inte effektivt. Jernkontoret understryker att dialog mellan verksamhetsutövare och tillsynsmyndighet behöver ske på löpande basis, och att de mål som miljömässigt ska uppnås på lokal nivå delas av både myndigheter och företag.

Kapitel 6 - Myndigheternas roll i miljöprövningen och samrådet

I dagsläget är det för många myndigheter inblandade i miljöprövningsprocessen och det är oklart vem som ska uttala sig om vad. Jernkontoret välkomnar därför alla förslag i utredningen som syftar till att minska antalet partsmyndigheter och förbättra samordningen mellan dessa myndigheter.

Jernkontoret understryker att gällande förslaget att ge Länsstyrelsen en mer central roll så förutsätter det ett rejält påslag av kompetens och resurser på Länsstyrelsen samt en bättre styrning av miljömyndigheterna i stort för att förslaget ska ha någon positiv effekt.

Utredningen förordar också att samrådsprocessen ska förbättras. Det finns flera tillvägagångssätt för det. Ur ett företagsperspektiv så är det nödvändigt att få någon slags "garanti" för att i ett visst antal steg som samrådet omfattar, så blir det som behandlas och klaras av verkligen färdigt, och lyfts inte in igen. Det finns också möjligheter att införa en skrivning i Miljöbalken om att myndigheter som för talan i miljömål ska göra avvägningar och beakta samtliga relevanta intressen i målet.

Gränsdragningar mellan tillståndsprovning och tillsyn

Det förordas inte sällan att en större helhetssyn behöver genomgå tillståndsprovningen, och man pratar till och med om hållbarhetsprovning. Det finns risker med det här resonemanget. Givet provningssteget i domstol så borde både myndigheter och företag se en fördel med att "renodla" själva provningen till väsentliga frågor, och därmed också förflytta övriga frågor till tillsyn. Några exempel på vilka frågor som lämpar sig väl att hanteras som tillsynsfrågor har visat sig vara:

- **Energifrågor** är nära kopplat till produktionsprocesserna och till optimering beroende av produktmix, råvaruval mm. I provningen kan det innebära många onödiga utredningar och i slutändan ofta till att villkoren blir fluffiga. Frågan lämpar sig därför väl att hanteras inom tillsyn genom en löpande dialog mellan företag och tillsynsmyndighet.
- **Frågor om avfallshantering**, där en årlig redovisning av planer görs, har visat att en väl tillämpad tillsyn uppfyller redan satta villkor.
- **Frågor kring vattenanvändning** är ett exempel där det inte går att sätta villkor med mindre än att det finns många olika typer av kunskap och underlag (behov av kylvatten, regionala vattenbalanser, vattenrisker, framtida begränsningar för företaget, med mera). Enbart löpande tillsyn och kontinuerlig dialog kring bland annat variationer i vattenbalanser, företagets behov i förhållande till förändrade processer, kan leda till en resurseffektiv vattenhantering.
- **Frågor om förorenad mark** är väl inarbetade med specialister både på tillsynsmyndigheten och företaget; det finns redan en process för det och frågan skulle därför kunna delegeras till tillsynsmyndigheten i form av löpande tillsynsmöten.
- **Dagvattenfrågan** bör inte vara villkorat. Det är komplext med olika flöden beroende på år och meteorologi, alltså väldigt olika mot processvatten. I vissa fall så har dagvattenfrågan utretts under längre tid genom provotidsutredningar, i ett försök att komma fram till ett relevant villkor, men inte gjort det. Därför lämpar sig frågan bättre som en tillsynsfråga, vilket i sin tur kan leda till kontinuerliga förbättringar som är viktiga för miljönyttan

Idag finns inga tydliga ramar för vad en tillståndsprovning ska omfatta, och vad som kan tas upp i provning. Det finns heller inga regler i Miljöbalken för det, vilket lämnar stort utrymme för bedömningar. I samband med ökade krav på utredningar så medför det större osäkerhet och minskar förutsägbarheten. Ett exempel på det är när en ny handläggare tillträder under provningsprocessen på myndigheten och detta leder till att en ny bedömning kan komma att krävas från företaget. Företagen vittnar också om att det kommer in nya synpunkter vid olika tidpunkter under hela processen, vilket ytterligare ökar tidsspannet. Att EU-rätten tillkommit med exempelvis IED regler ökar ytterligare komplexiteten och risken för dubbelreglering. Skärningspunkten mellan EU regler och svenska regler behöver därför utredas.

Jernkontoret

I övrigt hänvisar vi också till vårt remissvar rörande Avgifter för tillstånd och prövning, diarienummer M2020/02050, som också besvaras idag.

Som avslutande kommentar så anser Jernkontoret att samhällsdebatten kring hur tillståndsprövningsprocesserna kan bli mer effektiva idag saknar framåtblickande. Den gemensamma frågan idag bör vara vilka nyttigheter vi vill tillgodogöra oss under kommande år (cement, malm, stål, skog, med mera). Det behövs konsensus på vad det betyder, och därmed kan arbetet påbörjas om hur vi ska nå dit. Utan framåtblickande och skapande av en gemensam framtidsbild i närtid så finns inte krafterna för att driva igenom nödvändiga förändringar. Detta är ytterst politikernas ansvar.

Jernkontoret

Annika Roos
Verkställande direktör

Sophie Carler
Handläggare